

Prèchtet dar Güllane Ekkelsturtzo:

Liibate laüte, khennat-ar-mich?

Ich pin dar Güllane Ekkelsturtzo und ich hèrbighe in Komàun von Sleghe.

Gadénkhet bool: in Komàun von Sleghe anlòan, und in khòaz andarz tòal dar bèlte!

Hia leeb-ich in alle de bèllar un taaldar afan nòrt un zommòrgande vomm Èssen-Taale:

Sperbar-Taal, Biisen-Taal, Rèmaloeh-Taal, Ekken-Balt, Tòoten-Eben-Taal, Raut-Taal,
Lèrche-Laita, Rèndola-Taal, Köbele-Balt, Kheesara Meàtta, Ghèlmar-Taal, Zebio, Nos-Taal.

Hèmmest saint-sa schöön mèeror dan an miliuun jaar,
sodar benne ich han nemmèar gasécht in main vraünt, in Sbartzen Ekkelsturtzen.

Diisar hat vorlóart d ünzarn schöön güllan plètzen fan rukken,
und hèmmest iss-ar gavèrbet allar sbartz.

Ar leebet schiar vorambràll in d Alpen,

badar nèt hia kan üzàndarn in de Hòoghe Ebane dar Siban Komàüne.

Dorveelt-ach nèt:

Ich pin nèt dar Bindate Ekkelsturtzo, an abetz-mann ambràlle,
ma hèrbighe èar òch aufar hia in de Siban Pèrghe.

Diisar is nèt dar main neganorste vraünt.

Ar ist-mar viil vròmador dan dar Sbartze Ekkelsturtzo,
an baarar pèrgar sobìa ich òch.

Ja, z ist an kaif langa zait, az-ich leebe aufar hia,

z leste gavéntzarach vomm alten stamme;

èzzanten khèvare, börme, spinnare, korgnööle.

Benne riivet dar hèrbest-maanont,

ich vorpòrghe mich und stea logaart vor allen in bintar,

slaafanten fintz höövet aan dar mòajo.

Òona bòtta anlòan indarzàlt von zbòa òdar drai jaarn,

d ünzarn baibar leghent at-tar bèlte an khint.

In daü langa zait, ba ich leebe aufar hia,

is-ta gabeest hòrtan allez galàich in alle de jaar.

Badar denne, schiar zbòa tausinkh jaar èersinkh,

is khènt aufar hia in d ünzarn pèrghe an sèltzana laüte,

viil khriigare von Longobàrden,

ba habent gahàkhet abar an tòal von ünzarn bèllarn,

machanten kampigol un pèskoldar und aisen und èkhare

und haüsar un beeghe òch.

Z iar gaprècht is ganaamet "zimbrisch",

z eltorste und höögörste von allen taützen gaprèchtarn,

und se habent-z ganüztet un gahüütet vor mèeror dan tausinkh jaar.

Badar denne, darnaach me gròozen und urran khriighe von 1915-18,
dornìchtet schiar alla de Hòoghe Ebane,
habant-sa laise laise galàzzet zo nützan-z,
und umme-naach me jaare 2000 saint-ta nòch gabeest mintzikh laüte anlòan,
ba habent gamòcht prèchtan daü schööne und edalne zunga;
z leste gavéntzarach vomm alten stamme - bittana schante !

Badar nòch andare dinkh òch saint-ta gaschéghet i daü zait:

Im-me jaare 1978,
dar Hèere Prof. Trevisàn von dar Hòoghen Schuule ka Mòdena
met-tar sain fameejen und met-ten sain khsellen
hat-mich gadékhet abe im-me Tòoten-Eben-Taale.
Saü habent gatöötet zbölve von ünzarn khsellen,
und òan von üzàndarn, an gròozen und stèrchen mann,
habant-sa gajùkhet inn in an bòtza prampen,
und sain laichez im-me prampen habant-sa galét inn in musèen von Firènze,
vor "holotypus" met-teme nümern 13456.
Un denne dar Hèere Prof. Trevisàn hat-üz ghèt an naamen in latàin:

Salamandra atra aurorae.

(In daü zait, dar Sbartz Ekkelsturtzo ist scha gabeest ganaamet *Salamandra atra atra*,
un dar Bindate Ekkelsturtzo *Salamandra salamandra*.)

Oh maine liibaten laüte,
ar möghet nèt klooban, baz is-ta gaschéghet,
benne dar Hèere Prof. Trevisàn
hat gamàchet drukhan und hat gapàndart de sain abedékhinghe:

Von ambràll in de bèlt de laüte saint khènt aufar in Komàun von Sleghe
zoa-zo snappan d ünzarn khselle un töötan-se abe
òdar spèrran-se inn in an khlòaz gahèltle,
fintz-az-se sterban laise in de haüsar dar laüte !

Und von hòoghen schuuln is-ta khènt antì-an mann vom-me viigar-gabìzzeche
und hat gahàkhet abar an zaicha von vüüzen dar ünzarn khselle,
zoa-zo süüchan auz ünzar gaplüüt, un zo segan,
beele sainan d ünzarn neganorsten vraünte.

Denne, fan takh 11 vom-me mòajen im-me jaare 2007,
an khsell von maìndarn vom-me Sperbar-Taale
hat gamàchet an sbèmpalle auz von hòome,
übar de zaüne vomm alten Austriche
orch in d Hòoghe Ebane me Bisalen, fintz in-z Postle-Taal.
Denórch habant-en gasécht zbeen viigar-bizzare von Niidarn Lèntarn,
un denne habant-sa gamàchet drukhan de naijehot,
az bandare leeban auzonthiin vom-me Komàune von Sleghe òch.

Un nòch eppasen andarast is gaschéghet in daü zait:

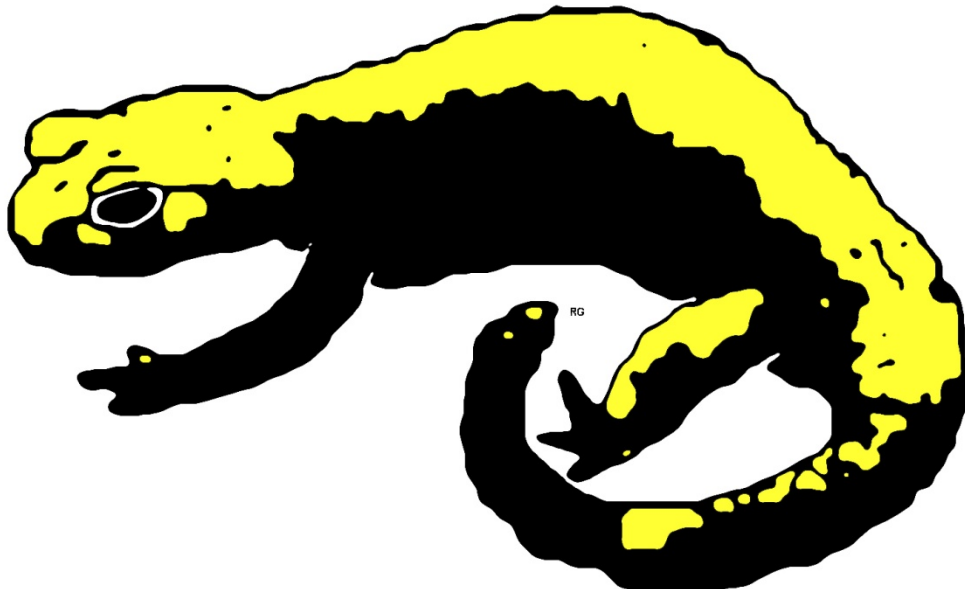
Viil-dar bèllar, ba ich hèrbighe, saint khènt gahàkhet abar,
und asò d'èrda is dordèrret au von dar trùkhane;
bar haban nemmèar gamöcht leeban in dii saiten,
und von dèmme òch saint-ta bolàibet khauma mintzikh dar ünzarn.

Ja, z is gabeest an kaif pöösa bèlt,
und ich pin allar gafròant, az hèmmeest is gapézzart:

Hèmmeest, im-me jaare 2500,
khèmma-bar nimmarmèar gasnàppet von laüten,
ambrümme se saint gant sinnat,
un gavállant-en ambìdar de alten bèllar met puuchen, tannen und vaüchten,
und met-ten Güllan Ekkelsturtzen.

Und hèmmeest von näujame prèchtant-sa z alte zimbar-gaprècht,
ambìa se saint baare und edalne zimbar,
z leste gavéntzarach vomm alten stamme.

Un biar sainan baare und edalne Güllane Ekkelsturtzen,
z leste gavéntzarach vomm alten stamme bandare òch :-)

Güllandar Ekkelsturtzo *Salamandra atra aurorae*